

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΛΙΟΤΕΡΩΝ ΟΙΚΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΚΕΧΑΓΙΑ Μ.¹, ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Κ.¹ και ΖΑΒΕΑ Ε.¹

¹ο Γυμνάσιο Καλλιθέας, Δ' Δ/νση Β/Θμιας Εκπ/σης Αθήνας
e-mail: kostaslina@teledomenet.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ένταση και η έκταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία απειλούν τη βιωσιμότητα του πλανήτη μας και την υγεία των έμβιων όντων, οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι βασική αρχή και πρώτη πρέπει να είναι ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός των πόλεων. (Ρήτου Γ.- Τρομπούκης Α.(2003), *Η περιβαλλοντική Φιλοσοφία στο σχεδιασμό της πόλης*). Έχοντας τα παραπάνω υπόψη μας στην εργασία μας ασχοληθήκαμε με τον τρόπο που μπορεί το παρελθόν, από οικιστική και πολεοδομική άποψη, δηλαδή οι παλιοί οικισμοί, να βοηθήσουν, ώστε να βελτιώσουμε την εικόνα των σύγχρονων πόλεων.

Αυτό προσπαθήσαμε να το καταδείξουμε μέσα από την ενεργή συμμετοχή των μελών της ομάδας: περιδιαβαίνοντας και παρατηρώντας την πόλη μας, την Καλλιθέα, άλλες γειτονιές της Αθήνας, το Θησείο, το Μεταξουργείο, την Πλάκα, οργανώνοντας εκπαιδευτική εκδρομή σε παραδοσιακούς οικισμούς της Αρκαδίας, συζητώντας με αρμόδιους και με κατοίκους αυτών των περιοχών, συμπληρώνοντας ερωτηματολόγια και φύλλα εργασίας. Οι άξονες πάνω στους οποίους κινήθηκε η εργασία μας ήταν: α) τα κτίρια της πόλης και β) η γειτονιά, κύτταρο ζωής της πόλης. Η ομάδα στο τέλος διατύπωσε και προτάσεις που αφορούν: α) την πολυλειτουργία των δημόσιων χώρων, β) την αναβίωση της γειτονιάς, γ) την ενίσχυση του πράσινου και δ) τη διατήρηση και σωστή επανάχρηση των παλιών κτιρίων.

ΚΕΗΑΓΙΑ Μ., ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Κ. and ΖΑΒΕΑ Ε.

e-mail: kostaslina@teledomenet.gr

ABSTRACT

The extension and intensity of the environmental problems, which threaten the life of our planet and the health of the live being, led to the conclusion that a basic and fundamental principle must be the town's environmental planning (Ritou G.- Tromboukis A.(2003), *Environmental Philosophy to planning of cities*).

Taking the above into consideration, in our work we occupied ourselves with the way past, as far as the residence and the city planning are concerned, which means old homes-can help so as improve the "image" of the contemporary cities.

That's what we tried to demonstrate through the active participation of all the members of the team: by walking and observing our town, Kallithea, and other neighborhoods in Athens such as Thisio, Metaxourgio, Plaka and by organising educational excursions in traditional settlements in Arcadia and talking with people in charge and residents of these areas who answered specific questions of special questionnaires and worksheets.

Our work had to do basically: a) the town's buildings and b) the neighborhood which is the cell of life in the city/town. Finally our team made also suggestions which regard to: a) multifunctioning of public places, b) the revival of the neighborhood, c) the reinforcement of the "green" and last but not least d) the preservation and appropriate reuse of the old buildings.

Λέξεις κλειδιά : παλιοί οικισμοί, αναβίωση γειτονιάς, ενεργή συμμετοχή, συντήρηση, επανάχρηση, οικολογική αρχιτεκτονική.

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

- α Η ένταση των προβλημάτων στα σύγχρονα οικιστικά περιβάλλοντα
- α Η καθολικότητα των προβλημάτων θα οδηγήσει στην υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας
- α Η οικουμενικότητα του προβλήματος που η επίλυσή του στηρίζεται στο σύνθημα «σκέψου παγκόσμια δράσε τοπικά»
- α Η εμπειρία των περισσότερων μελών της ομάδας από συνθήκες διαβίωσης και σε μικρούς και παλιούς οικισμούς
- α Η βιωματική προσέγγιση του θέματος
- α Η διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος
- α Η απόκτηση γνώσεων και η καλλιέργεια στάσεων, αξιών και δεξιοτήτων των μελών της μαθητικής ομάδας που η ενασχόλησή τους με το συγκεκριμένο θέμα, θα τους δώσει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα φυσικού, ανθρωπογενούς και πολιτισμικού περιβάλλοντος

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί:

- α Να κατανοήσουν την εικόνα που παρουσιάζουν οι σύγχρονες πόλεις από άποψη αρχιτεκτονική και πολεοδομική
- α Να κατανοήσουν την επίδραση που ασκεί το σύγχρονο αστικό περιβάλλον στη ζωή των ανθρώπων
- α Να διερευνήσουν την αισθητική παλιών και νέων κτιρίων και την εναρμόνισή τους με τον περιβάλλοντα χώρο
- α Να αναπτύξουν την ικανότητα επιλογής πολεοδομικών-αρχιτεκτονικών στοιχείων από παλιούς οικισμούς ή παλιά κτίρια, που μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα αστικό περιβάλλον
- α Να κατανοήσουν τη διδακτική σημασία που έχει το παρελθόν στο παρόν αλλά και στο μέλλον

Συναισθηματικοί:

- α Να ευαισθητοποιηθούν τα μέλη της μαθητικής ομάδας σε θέματα αισθητικής
- α Να εκτιμήσουν την αξία της απλότητας μέσα από τη μελέτη παλιότερων οικιστικών στοιχείων και μοντέλων
- α Να εκτιμήσουν το σεβασμό αλλά και τη σωστή αξιοποίηση του περιβάλλοντος των παλιών οικισμών και των παλιών κτιρίων
- α Να ασκηθούν στην ομαδική εργασία
- α Να αναπτύξουν κριτική ικανότητα
- α Να αλλάξουν στάσεις και αξίες τα μέλη της ομάδας
- α Να μετατραπούν από παθητικοί σε ενεργοί πολίτες

Ψυχοκινητικοί:

- α Να αποκτήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες για την κατασκευή μακέτας, χειρισμού Η/Υ, μηχανής προβολής, φωτογραφικής μηχανής κ.α.
- α Να συνεργάζονται μεταξύ τους, με τους καθηγητές τους, με άλλα πρόσωπα και μέλη διάφορων φορέων
- α Να αποκτήσουν την ικανότητα έρευνας και μελέτης πρωτογενών πηγών, δημιουργίας και ανάγνωσης ερωτηματολογίων και φύλλων εργασίας
- α Να αναπτύξουν την ικανότητα αναζήτησης και μελέτης βιβλιογραφικών πηγών και πληροφοριών από το διαδύκτιο
- α Να μπορούν να αναγνώσουν ένα δομημένο χώρο και να μπορούν να κινηθούν σ' αυτόν με άνεση
- α Να αποκτήσουν την ικανότητα πολύπλευρης προσέγγισης ενός θέματος

3.ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Μέθοδος project:

- Û Τα παιδιά αποφασίζουν το θέμα
- Û Αυτοοργανώνονται σε ομάδες
- Û Υλοποιούν δράσεις που έχουν προδιαγράψει
- Û Ανταλλάσσουν πληροφορίες
- Û Συζητούν τα προβλήματα που προκύπτουν και αυτοαξιολογούνται

Επιτόπια διερεύνηση του θέματος:

- Û Τα μέλη της ομάδας διερευνούν το θέμα με τη φυσική παρουσία τους στην καρδιά του προβλήματος

Βιωματική προσέγγιση:

- Û Οι μαθητές το βιώνουν το πρόβλημα και έτσι η προσέγγισή του είναι άμεση
- Û Οι μαθητές έχουν και κάποια βιωματική σχέση και τους τρόπους επίλυσης του,ώστε είναι πιο εύκολο να διατυπώσουν προτάσεις για την επίλυσή του

Παιχνίδι ρόλων:

- Û Δραματοποίηση του προβλήματος
- Û Προσέγγιση του θέματος μέσα από το θέατρο και το χορό

Χρήση οπτικοακουστικών μέσων

4.ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- α Συγκρότηση ομάδας και υποομάδων,ανάληψη συγκεκριμένων αντικειμένων
- α Περιδιάβαση σε γειτονιές της Καλλιθέας,επιτόπια παρατήρηση της κατάστασης και φωτογραφική αποτύπωσή της
- α Σύνταξη ερωτηματολογίου που αφορούσε τη γειτονιά του σχολείου μας και επεξεργασία του
- α Ενημέρωση σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα από τον καθηγητή της Φιλοσοφίας του Περιβάλλοντος στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κ.Παπαδημητρίου Ευθύμιο
- α Καταγραφή παλιών κτιρίων της Καλλιθέας
- α Συνάντηση με τον αντιδήμαρχο Καλλιθέας κ.Ψαλλιδόπουλο
- α Επίσκεψη στους προσφυγικούς οικισμούς της πόλης μας,φωτογραφική αποτύπωσή τους
- α Συνάντηση με την αρχιτέκτονα της Υπηρεσίας Αναστήλωσης Νεότερων μνημείων του ΥΠΠΟ,κ.Φιλήντρα και συζήτηση για την παλιά αθηναϊκή γειτονιά
- α Ενημέρωση για της Αρκαδία από το λέκτορα φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.Σακελλαριάδη Θανάση
- α Εκπαιδευτική Εκδρομή σε παραδοσιακούς οικισμούς της Αρκαδίας,συνάντηση με τους υπεύθυνους της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Δημητσάνας,με τους Δημάρχους Σρεμνίτσας και Λαγκαδίων,συμπλήρωση σχετικών ερωτηματολογίων και φύλλων εργασίας,συζήτηση με κατοίκους αυτών των περιοχών
- α Συχνή επικοινωνία με το Κ.Π.Ε.Κόνιτσας
- α Διανομή ερωτηματολογίου για το περιβάλλον του Σχολείου μας σε όλους τους μαθητές του Σχολείου
- α Διανομή ερωτηματολογίου σε κατοίκους της Καλλιθέας σχετικά με την Καλλιθέα του χθες και του σήμερα
- α Ανάγνωση σχετικών κειμένων και άρθρων από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο για τη συντήρηση των κτιρίων και τη σωστή επανάχρησή τους
- α Δραματοποίηση του παραπάνω προβλήματος
- α Σχεδιασμός αφίσας από το μαθητή Χρήστο Χρυσικό

- α) Δημιουργήσαμε το δικό μας χάρτη της Καλλιθέας, δουλεύοντας πάνω στο υπάρχον τοπογραφικό σχέδιο της πόλης
- α) Συνάντηση με το φοιτητή της αρχιτεκτονικής, Βασίλη Δασκαλάκη, και ενημέρωση για τον τρόπο κατασκευής μιας μακέτας
- α) Κατασκευή μακέτας του σχολείου μας, όπου φαίνονται οι προτάσεις μας για τη βελτίωση του χώρου
- α) Επίσκεψη στο Μεταξουργείο, γειτονιά που τώρα άρχισε η ανάπλασή της, στο Θησείο, όπου έγινε ανάπλαση σε μεγάλο βαθμό και πολλά κτίρια χρησιμοποιούνται ως χώροι διασκέδασης και στην Πλάκα, όπου αναβιώνει η παλιά γειτονιά. Οι μαθητές συζήτησαν με κατοίκους της περιοχής
- α) Επικοινωνία με το Δίκτυο των «Νέων δημοσιογράφων» για το περιβάλλον
- α) Δημιουργία σχετικού εντύπου
- α) Κατασκευή πανώ με το κεντρικό σύνθημα της ομάδας
- α) Η ομάδα προετοιμάζε καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς το θεατρικό έργο του Γιάννη Ξανθούλη «Ανέβα στη στέγη να φάμε το σύννεφο», με απόσπασμά του συμμετείχε στο Διαμαθητικό-Διαδημοτικό Φεστιβάλ της Δ' Δ/σης Αθήνας και το παρουσίασε στις 17 και 18 Μαΐου 2005 στο Σχολείο μας
- α) Παρουσίαση της εργασίας μας στους μαθητές, τους γονείς, φορείς και κατοίκους της πόλης μας στις 17 και 18 Μαΐου 2005

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- α) Αποστολή χριστουγεννιάτικων καρτών σε συνεργάτες μας, φορείς της πόλης, σε υπεύθυνους των Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης, Κόνιτσας και Ελευθερίου Κορδελιού της Θεσ/νικης, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, στους υπεύθυνους της Π.Ε. της περιοχής μας
- α) Συζητήσεις και συνεντεύξεις με κατοίκους
- α) Συζήτηση με τον αντιδήμαρχο Καλλιθέας κ. Ψαλλιδόπουλο
- α) Συμμετοχή της ομάδας στις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας του Δήμου Καλλιθέας και φορέων της πόλης για τη χρήση του χώρου του Ιππόδρομου, υπογραφή και σχετικού κειμένου διαμαρτυρίας
- α) Αφισκοκόλληση σε χώρους του σχολείου μας
- α) Διανομή φυλλαδίων σχετικά με το πρόγραμμά μας και τις προτάσεις μας σε κατοίκους της πόλης μας
- α) Διανομή του εντύπου μας σε φορείς και σε εκπροσώπους του τύπου
- α) Ανταλλαγή e-mails με το δίκτυο των «Νέων δημοσιογράφων» για το περιβάλλον

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

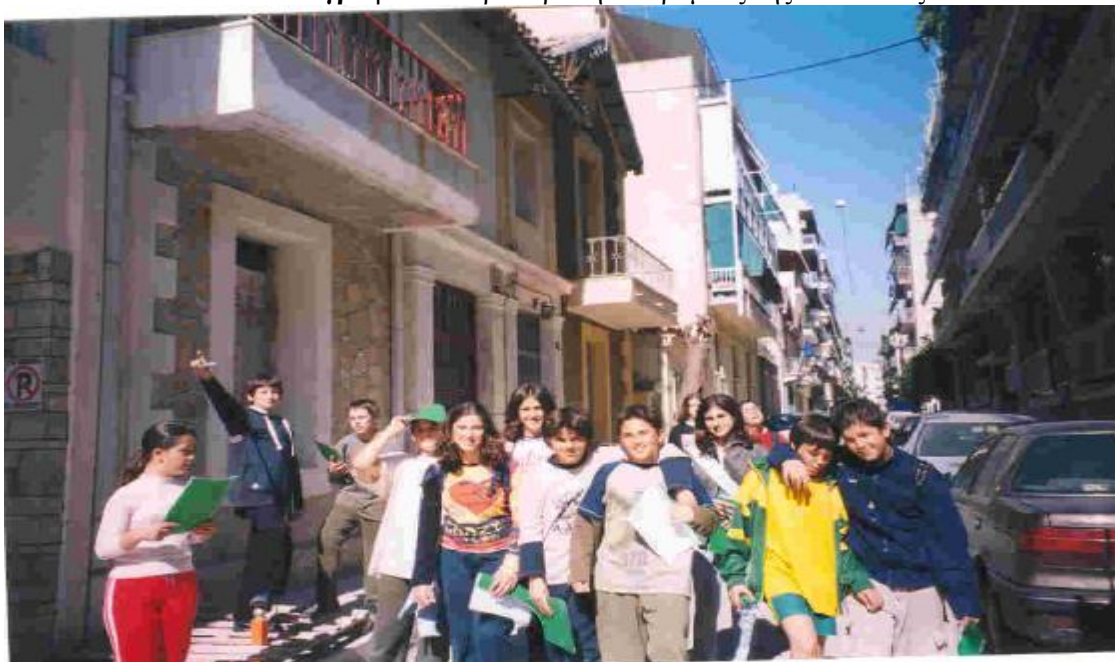
- α) Με ερωτηματολόγια, όπου αναδείχθηκαν οι αντιλήψεις, οι στάσεις, οι γνώσεις και οι εμπειρίες των μελών της ομάδας πριν τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και μετά την ολοκλήρωση του
- α) Με συζητήσεις των μελών της ομάδας σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος
- α) Με τον τρόπο που συμμετείχαν στις διάφορες δραστηριότητες και συνεργάζονταν με τα άλλα μέλη της ομάδας και με άλλα πρόσωπα
- α) Με τον τρόπο που συμμετείχαν στην τελική παρουσίαση του προγράμματος

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η ομάδα μετά από τις δραστηριότητες, τις δράσεις και τις βιωματικές εμπειρίες διατύπωσε κάποιες προτάσεις, οι οποίες είναι εφαρμόσιμες και αποτελεσματικές, γιατί είναι εμπνευσμένες από παλιούς οικισμούς, όπου λειτούργησαν ή και λειτουργούν. Πιστεύουμε πως θα υλοποιηθούν. Κι αν ακόμη δεν υλοποιηθούν εμείς κερδίσαμε πολλά: μάθαμε καινούργια πράγματα, εξασκηθήκαμε να παρατηρούμε παλιά κτίρια, μας έγινε συνείδηση πως όλα τα πράγματα πρέπει να σέβονται τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μάθαμε να συνεργαζόμαστε, αποκτήσαμε περιβαλλοντική ευαισθησία

και κατανοήσαμε πως όλα θα ήταν καλύτερα αν είμαστε ενεργοί πολίτες και αν κατανοήσουμε πως υπάρχει συνέχεια, πως το παρελθόν μπορεί να γίνει οδηγός για ένα παρόν με μέλλον. Ο αντίκτυπος της τοπικής κοινωνίας ήταν ικανοποιητικός. Οι περισσότεροι κάτοικοι συνεργάστηκαν μαζί μας, στις συνεντεύξεις, στη συμπλήρωση των φύλλων εργασίας και των ερωτηματολογίων. Οι περισσότεροι συμφώνησαν με την πρότασή μας σχετικά με την αναβίωση της γειτονιάς και της ενεργούς συμμετοχής των κατοίκων σε ομάδες δράσεις ή πρωτοβουλίας, οι πιο πολλοί ήταν πολίτες μεγάλης ηλικίας που έχουν εμπειρίες από γειτονιές. Η ενασχόληση των παιδιών με τέτοια ζητήματα συγκίνησε πολλούς. Όσον αφορά τους φορείς, που εμπλέκονται με το θέμα, η συνεργασία ήταν πολύ δύσκολη ως και αδύνατη μαζί τους.

Φωτογραφία 1. Περιδιάβαση σε δρόμους της Καλλιθέας

Φωτογραφία 2. Εκπαιδευτική εκδρομή στην Αρκαδία: Δημητσάνα

Φωτογραφία 3. Παρέμβαση στον τοπογραφικό χάρτη της Καλλιθέας

Φωτογραφία 4. Συνάντηση με τον αντιδήμαρχο Καλλιθέας

Πίνακας 1.Ερωτηματολόγιο

9ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

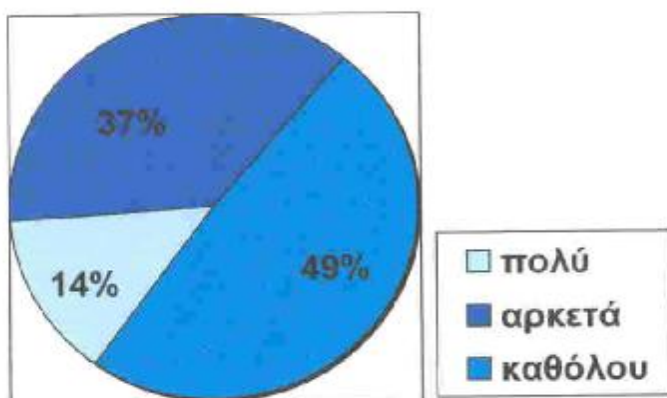
Περιβαλλοντική ομάδα «Ιππόδαμος»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

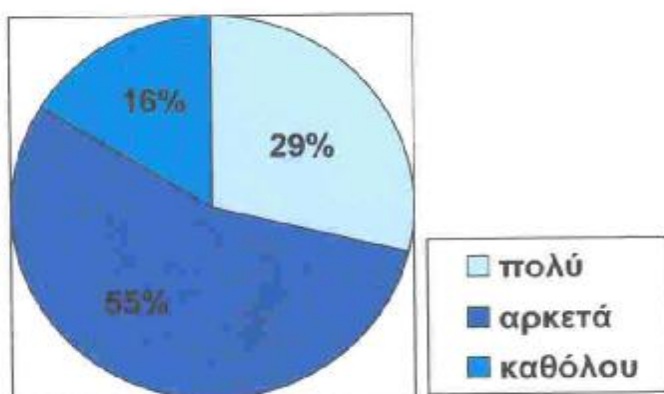
Θέμα : «η γειτονιά του σχολείου μας»

δείγμα 92 ατόμων – πολιτών δήμου Καλλιθέας

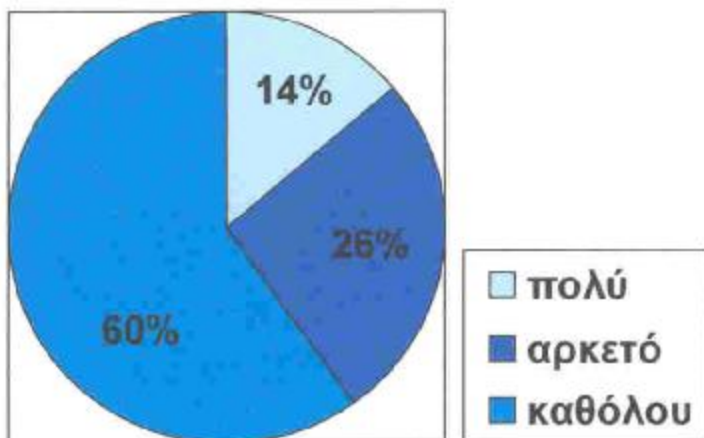
1. Η γειτονιά μας είναι καθαρή;

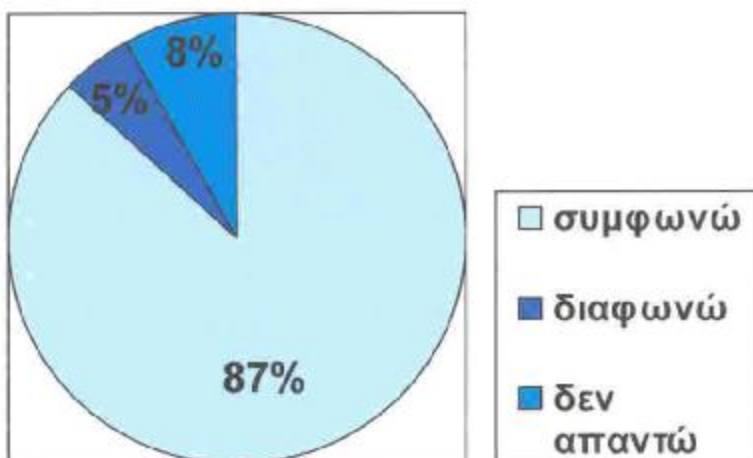
2. Η γειτονιά μας έχει πρόβλημα ηχορύπανσης;

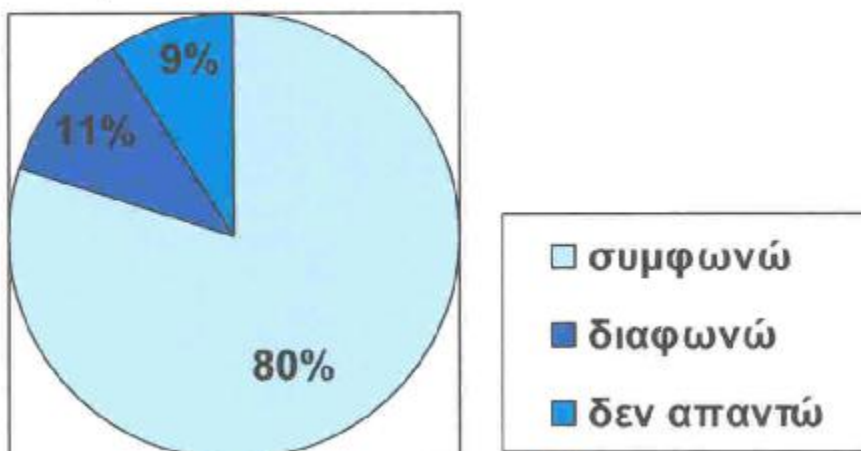
3. Η γειτονιά μας έχει πράσινο;

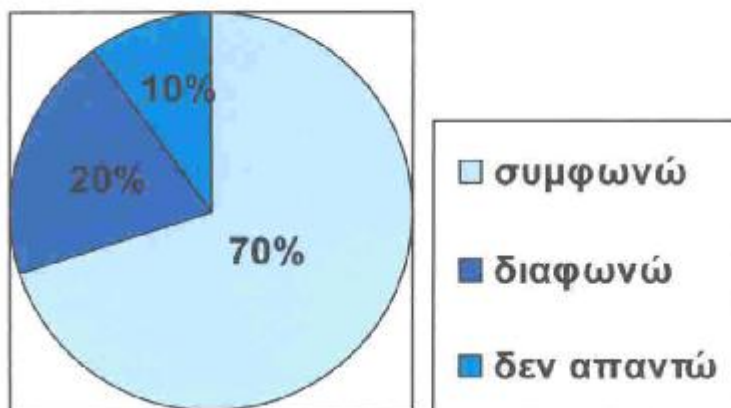
4. Συμφωνείτε στον ουσιαστικό ρόλο που πρέπει να έχει η γειτονιά στη ζωή μιας πόλης;

5. Συμφωνείτε στη σύσταση ομάδων πρωτοβουλίας των κατοίκων κάθε γειτονιάς;

6. Συμφωνείτε στην πεζοδρόμηση κάποιων δρόμων στη γειτονιά μας;

Οι απαντήσεις αυτές μας δείχνουν πως οι μισοί κάτοικοι θεωρούν ότι η γειτονιά τους δεν είναι καθαρή, ενώ λίγο παραπάνω από τους μισούς ότι υπάρχει ηχορύπανση, γεγονός που σημαίνει ότι η γνώμη τους εξαρτάται από τη συγκεκριμένη περιοχή όπου διαμένουν.

Οι περισσότεροι από τους μισούς πιστεύουν ότι δεν είναι αρκετό το πράσινο, άρα πρέπει να κάνουμε κάτι για αυτό.

Η πλειονότητα των κατοίκων θεωρούν πως η γειτονιά πρέπει να παίζει ουσιαστικό ρόλο στα θέματα της πόλης τους και είναι πρόθυμοι να αναλάβουν κάποιο ρόλο για αυτό.

Πολλοί κάτοικοι επιθυμούν την πεζοδρόμηση κάποιων δρόμων, χωρίς όμως να μειωθούν οι χώροι στάθμευσης και άρα η πολιτεία πρέπει να κάνει κάτι για το θέμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Λάββας Γ,(2002)*Επίτομη Ιστορία της Αρχιτεκτονικής*
2. Παπαζόγλου Χ,(2000),*Η Καλλιθέα του χθες και του σήμερα*
3. Ρήτου Γ.-Τρομπούκης Α.(2003),*Η Περιβαλλοντική Φιλοσοφία στο σχεδιασμό της πόλης*
4. Μπούρας Χ.,*Αρχιτεκτονική και πολεοδομία σε παραδοσιακούς οικισμούς*
5. Τσιπήρας Κ.&Θ.,(2005),*Οικολογική Αρχιτεκτονική*
6. Φίλιππίδης Δ.,(1984),*Νεοελληνική Αρχιτεκτονική*
7. Παπανδρέου Μ.,*Η Κυψέλη του χθες*
8. Γυναικεία συντροφιά,*Στην παλιά μου γειτονιά*
9. Παλαιοπούλου Ρ.-Τρικαλίτη Α.,*Περιβαλλοντική εκπαίδευση για βιώσιμες πόλεις*
10. ΚΠΕ Κόνιτσας (2004),*Παραδοσιακοί οικισμοί και φύση*
11. Το περιοδικό *Αρχαιολογία*(τευχ.53,54,55)
12. Εφημερίδες